

คำแนะนำโรคไอกรนสำหรับบุคลากรทางการแพทย์ โดยราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย

14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2567

จากสถานการณ์การระบาดของโรคไอกรนในโรงเรียน ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทยร่วมกับสมาคมโรคติดเชื้อในเด็กแห่งประเทศไทย จึงได้จัดทำคำแนะนำเกี่ยวกับโรคไอกรน แนวทางการดูแลรักษา การป้องกัน คำแนะนำการให้วัคซีนและการปฏิบัติตัวในสถานการณ์ที่มีการระบาดในโรงเรียนแก่บุคลากรทางการแพทย์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

โรคไอกรน

โรคไอกรนเป็นโรคติดต่อทางระบบทางเดินหายใจ เกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรีย *Bordetella pertussis* ซึ่งก่อโรคเฉพาะในคน โรคไอกรนเป็นโรคที่รู้จักมายาวนาน ยังพบได้เรื่อยๆ และยังคงเป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุขทั่วโลก รวมทั้งในประเทศไทย เนื่องจากภูมิคุ้มกันทั้งจากการติดเชื้อทางธรรมชาติหรือการฉีดวัคซีนไม่คงทน ป้องกันการติดเชื้อซ้ำได้เพียง 5-7 ปีเท่านั้น ผู้ที่ไม่ได้ฉีดวัคซีนกระตุ้นเป็นระยะจะมีโอกาสเป็นซ้ำได้ ในพื้นที่ที่มีความครอบคลุมในการฉีดวัคซีนต่ำ จะมีการระบาดได้ง่าย เช่น ในช่วงกลางปี 2567 มีการระบาดต่อเนื่องในภาคใต้เนื่องจากความครอบคลุมในการฉีดวัคซีนต่ำมาก

ในผู้ที่ภูมิคุ้มกันปกติ เด็กโต และในผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เคยรับวัคซีนมาในอดีตหากเป็นโรคไอกรนมักมีอาการไม่รุนแรงอาจมีอาการคล้ายไข้หวัด แต่อาจมีอาการไอต่อเนื่องหลายสัปดาห์ ทำให้มีโอกาสแพร่เชื้อได้นาน และไอกรนอาจรุนแรงได้ในกลุ่มเสี่ยง เช่น เด็กทารกอายุน้อยกว่า 1 ปี โดยเฉพาะต่ำกว่า 6 เดือน รวมทั้งผู้สูงอายุ และผู้ที่มีโรคประจำตัวบางชนิดได้ ในปัจจุบันมียาสำหรับการรักษาที่ได้ผลดีและวัคซีนสำหรับป้องกันโรค

การติดต่อ การติดต่อของโรคเกิดผ่านละอองฝอยไอหรือจามจากผู้ป่วย หรือผ่านการสัมผัสโดยตรงกับสารคัดหลั่งจากทางเดินหายใจของผู้ป่วย ระยะของการแพร่เชื้อเกิดขึ้นตั้งแต่ระยะที่ผู้ป่วยเริ่มมีอาการไอ มีน้ำมูก จนถึง 21 วันหลังจากที่ผู้ป่วยมีอาการของโรค แต่ผู้ป่วยจะแพร่เชื้อได้สูงสุดในช่วง catarrhal stage แต่หากผู้ป่วยได้รับยาปฏิชีวนะอย่างเหมาะสมจะแพร่เชื้อได้นาน 5 วันนับจากที่ได้รับการรักษา โรคไอกรนมีระยะเวลาฟักตัวระหว่าง 5-21 วัน โดยเฉลี่ย 7-10 วัน เด็กเล็กมักได้รับเชื้อจากสมาชิกผู้ใหญ่ในบ้าน

อาการและอาการแสดง อาการของโรคไอกรนแบ่งได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้

- 1) ระยะอาการหวัด (Catarrhal stage) ผู้ป่วยจะมีอาการ มีน้ำมูก ไข้ต่ำๆ แยกยากจากไข้หวัดทั่วไป เป็นอยู่ประมาณ 1-2 สัปดาห์
- 2) ระยะไอรุนแรง (Paroxysmal stage) ผู้ป่วยจะมีอาการไอรุนแรงติดต่อกันเป็นชุด ตามด้วยการหายใจเข้าอย่างแรง จนเกิดเสียงวู๊ป (whoop) บางรายอาจมีอาเจียน เชี่ยวจากภาวะขาดออกซิเจนและหยุดหายใจ โดยเฉพาะผู้ป่วยเด็กเล็ก ระยะนี้อาการจะเป็นอยู่ประมาณ 2-4 สัปดาห์

3) ระยะฟื้นตัว (Convalescent stage) ผู้ป่วยจะมีอาการไอและอาเจียนทุเลาลง หายไปใน 2-3 สัปดาห์ บางรายอาจมีอาการไอได้นานหลายสัปดาห์ โดยรวมระยะของโรคทั้งหมดหากไม่มีโรคแทรกซ้อนจะใช้เวลาประมาณ 6-10 สัปดาห์

ภาวะแทรกซ้อนของโรคไอกรนที่อาจพบในวัยรุ่มและในผู้ใหญ่ ได้แก่ ปอดอักเสบ น้ำหนักลด ไอจนรบกวนการนอน กลั้นปัสสาวะไม่อยู่ กระตุกซี่โครงหัก โดยเฉพาะผู้สูงอายุอาจเสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อนที่เพิ่มขึ้นสำหรับในทารกโดยเฉพาะอย่างยิ่งทารกอายุน้อยกว่า 6 เดือน และยังได้รับวัคซีนไม่ครบ อาจมีอาการที่รุนแรงได้นอกจากนี้อาการยังอาจไม่ตรงไปตรงมา เช่น มี catarrhal stage สั้น จากนั้นในระยะ paroxysmal stage ทารกจะมีอาการ ไอ สำลัก หัวใจเต้นช้า หรือหยุดหายใจโดยที่ไม่มีอาการไอเสียงดัง whoop ภาวะแทรกซ้อนในทารกที่อาจพบได้แก่ ปอดอักเสบ ความดันในปอดสูง หยุดหายใจ เลือดออกในตา ไล่เลื่อน ภาวะชัก และอาจเสียชีวิตได้ ทารกอายุน้อยกว่า 3 เดือนเป็นกลุ่มที่เสียชีวิตมากที่สุด

การวินิจฉัยโรค อาศัยอาการทางคลินิก ร่วมกับประวัติการสัมผัสโรคหรือประวัติการระบาด และอาจพิจารณาทำการตรวจทางห้องปฏิบัติการเพิ่มเติมเพื่อยืนยันการวินิจฉัยโรค ปัจจุบัน gold standard ในการวินิจฉัยโรคไอกรนคือการตรวจหาเชื้อหรือสารพันธุกรรมของเชื้อด้วยวิธี Polymerase chain reaction (PCR) โดยเก็บตัวอย่างจากโพรงจมูกของผู้ป่วย (nasopharyngeal swab หรือ nasopharyngeal aspiration) เนื่องจากการตรวจ PCR มีการใช้แพร่หลายมากขึ้น จึงทำให้มีการวินิจฉัยโรคได้มากขึ้น

การดูแลรักษา การรักษาผู้ป่วยไอกรนประกอบด้วย การรักษาจำเพาะด้วยยาปฏิชีวนะ การรักษาทั่วไป และการแยกผู้ป่วย

- การให้ยาปฏิชีวนะ ยาปฏิชีวนะที่สามารถใช้ในการรักษาโรคไอกรนดังแสดงในตารางที่ 1 โดยแนะนำ Azithromycin นาน 5 วันเป็นยาหลัก ทั้งการรักษาและการป้องกัน ส่วนยาทางเลือกแสดงดังตารางที่ 1 สำหรับ trimethoprim-sulfamethoxazole (TMP-SMX) จะพิจารณาใช้เฉพาะในผู้ที่มีอายุมากกว่า 2 เดือนที่ไม่สามารถทนยาในกลุ่ม macrolide ได้ หรือสงสัยดื้อยา
- การรักษาด้วยยาปฏิชีวนะ จะมีผลช่วยกำจัดหรือลดจำนวนเชื้อไอกรนได้ โดยหากเริ่มให้ยาปฏิชีวนะในผู้ป่วยระยะ catarrhal stage จะสามารถช่วยลดอาการและความรุนแรงของโรคได้ อย่างไรก็ตามในผู้ป่วยระยะ paroxysmal stage การให้ยาปฏิชีวนะจะไม่ค่อยมีผลต่อการดำเนินโรค แต่ยังคงมีประโยชน์ในกำจัดเชื้อและลดการแพร่กระจายเชื้อ
- การรักษาทั่วไป หลีกเลี่ยงสิ่งกระตุ้นการไอ การให้ออกซิเจน การให้สารน้ำให้เพียงพอ ในรายที่มีอาการรุนแรง เช่น หยุดหายใจ ภาวะเขียว อาจมีความจำเป็นต้องใส่ท่อช่วยหายใจ หรือพิจารณาการเปลี่ยนถ่ายเลือด (exchange transfusion) กรณีผู้ป่วยมีอาการรุนแรงร่วมกับเม็ดเลือดขาวสูงมาก

การแยกโรค

การแยกผู้ป่วย ในผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาในโรงพยาบาลควรใช้มาตรการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางละอองเสมหะ (droplet precautions) ผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันการวินิจฉัยหรือสงสัยโรคไอกรนควรหลีกเลี่ยงการสัมผัสใกล้ชิดกับบุคคลอื่น และหยุดเรียนเป็นระยะเวลา 5 วันหลังจากได้รับยาปฏิชีวนะที่เหมาะสม หรือ 21 วันตั้งแต่เริ่มมีอาการในกรณีไม่ได้รับยาปฏิชีวนะ

การป้องกัน

คำจำกัดความของผู้สัมผัสใกล้ชิด (Close contact)

ผู้สัมผัสใกล้ชิด (Close contact) หมายถึง ผู้ที่สัมผัสโดยตรง (Direct contact) กับสารคัดหลั่งจากทางเดินหายใจ ของผู้ป่วยที่เป็นโรคไอกรน โดยสัมผัสในระยะประชิด (Face-to-face contact) หรืออยู่ร่วมกับผู้ป่วยไอกรนที่แสดงอาการในพื้นที่ปิด ในระยะ 1 เมตร เป็นระยะเวลามากกว่า 60 นาที ซึ่งผู้สัมผัสใกล้ชิดหมายรวมถึง

- ผู้สัมผัสร่วมบ้านของผู้ป่วยไอกรน
- ผู้ที่สัมผัสผู้ป่วยไอกรนเป็นเวลานาน เช่น พักค้างคืนกับผู้ป่วยในห้องเดียวกัน หรือนั่งเรียนใกล้กัน
- บุคลากรทางการแพทย์ที่สัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วยไอกรนโดยไม่ได้ใส่เครื่องป้องกันอย่างเหมาะสม (เช่น ไม่ได้สวมหน้ากากอนามัย) เช่น ทำการตรวจร่างกายผู้ป่วย feed อาหาร อาบน้ำ หรือสัมผัสสารคัดหลั่งทางเดินหายใจเช่น เสมหะ น้ำมูก หรือ น้ำลาย ของผู้ป่วยยืนยัน โดยส่องกล้อง bronchoscopy หรือ intubation เป็นต้น
- ผู้ป่วยในสถานพยาบาลที่พักร่วมห้องกับผู้ป่วยไอกรนในระยะแพร่เชื้อ

การป้องกันโรคในผู้สัมผัสโรค (Care of exposed people)

- ผู้สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยไอกรนทุกราย ไม่ว่าจะได้รับวัคซีนไอกรนครบถ้วนหรือไม่ ควรได้รับการติดตามและสังเกตอาการทางเดินหายใจในช่วง 21 วันนับจากวันสุดท้ายหลังสัมผัสกับผู้ป่วยไอกรน
- หากผู้สัมผัสใกล้ชิดมีอาการไอ ควรได้รับการตรวจประเมิน และพิจารณาตรวจยืนยันโรคไอกรน ในระหว่างรอผลตรวจควรให้แยกโรคหรือหยุดเรียนก่อน
- การให้ยาปฏิชีวนะเพื่อป้องกันโรคหลังการสัมผัส (Pertussis postexposure prophylaxis, PEP) เป้าหมายหลัก คือการป้องกันการเสียชีวิตและการเกิดภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงในผู้ที่เป็กลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดโรคไอกรนที่รุนแรง ดังนั้นผู้สัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วยโรคไอกรน ไม่ว่าจะได้รับวัคซีนไอกรนครบถ้วนหรือไม่หากมีข้อบ่งชี้ ผู้สัมผัสโรคไอกรนที่ควรได้รับ PEP ได้แก่
 - ผู้สัมผัสร่วมบ้านของผู้ป่วยไอกรน
 - ผู้สัมผัสมีความเสี่ยงเกิดโรคไอกรนรุนแรง ได้แก่ เด็กเล็กอายุน้อยกว่า 1 ปี ผู้ที่มีโรคประจำตัว เช่น มีภูมิคุ้มกันบกพร่อง หรือโรคปอดเรื้อรัง โรคหอบหืดปานกลางถึงรุนแรง เป็นต้น

- ผู้สัมผัสอยู่ใกล้ชิดกับกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเกิดโรคไทรนรุนแรง เช่น หญิงตั้งครรภ์ใน ไตรมาสที่สาม เพราะสามารถแพร่เชื้อไปยังทารกหลังคลอดได้ และผู้ที่ทำงานใกล้ชิดกับเด็กเล็กอายุน้อยกว่า 1 ปี เช่น ในหอผู้ป่วยทารกวิกฤตแรกคลอด สถานเลี้ยงเด็กหรือหอผู้ป่วยดูแลหญิงหลังคลอด
 - บุคลากรทางการแพทย์ทุกราย (แม้เคยได้รับวัคซีน) ที่สัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วยไทรนโดยไม่ได้ใส่น้ำกากป้องกัน
 - ในกรณีระบาดในโรงเรียน พิจารณาให้ยาปฏิชีวนะป้องกันหลังสัมผัสโรคในผู้ที่สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยไทรน เพื่อป้องกันโรค ยุติการระบาด และลดการสูญเสียโอกาสของเด็กนักเรียนในการไปโรงเรียน
- ยาปฏิชีวนะที่แนะนำสำหรับ PEP เป็นยาเดียวกับที่แนะนำที่ใช้ในการรักษา ดังแสดงในตารางที่ 1

การให้วัคซีนป้องกันไทรน

โดยทั่วไปมีคำแนะนำในการวัคซีนป้องกันไทรน มีทั้งชนิดวัคซีนเดี่ยวและวัคซีนรวมกับโรคอื่นๆ โดยจะพิจารณาตามความเหมาะสม ดังนี้

1. อายุน้อยกว่า 6 ปี ควรรับวัคซีนให้ครบ โดยเป็นวัคซีนรวมที่มีคอตีบ บาดทะยัก ไทรน และอาจรวมวัคซีนป้องกันเชื้ออื่นๆ ในเด็กเล็กด้วย เช่น DTP-HB-Hib จำนวน 5 โด๊ส ที่อายุ 2, 4, 6, 18 เดือน และ 4-6 ปี ซึ่งอาจเป็นรูปแบบวัคซีนไทรนทั้งเซลล์ (whole cell) หรือแบบไร้เซลล์ (acellular) ก็ได้
2. วัยรุ่น 10-12 ปี แนะนำให้ฉีดวัคซีนรวมคอตีบ บาดทะยัก ไทรนชนิดไร้เซลล์สูตรเด็กโตและผู้ใหญ่ (Tdap/TdaP) กระตุ้น 1 โด๊ส หลังจากนั้นฉีดกระตุ้นต่อด้วย ด้วยวัคซีน dT/Tdap/TdaP ทุก 10 ปี
3. ผู้ใหญ่ หากยังไม่เคยฉีดวัคซีนป้องกันไทรนเข็มกระตุ้น แนะนำให้ฉีดวัคซีนรวม Tdap/TdaP กระตุ้น 1 โด๊ส จากนั้นแนะนำให้ฉีดวัคซีนรวม dT/Tdap/TdaP กระตุ้น ประมาณทุก 10 ปี (สังเกตว่าการฉีดกระตุ้นวัคซีนคอตีบ-บาดทะยักในผู้ใหญ่ นั้น ไม่ได้มีการใช้วัคซีนที่มีไทรนด้วยเสมอไป คืออาจใช้เป็นวัคซีน dT ไม่ใช่ Tdap/TdaP) โดยแนะนำให้ฉีดเมื่ออายุลงท้ายด้วยเลข “0” เช่นที่อายุ 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80 ปี
4. หญิงตั้งครรภ์ แนะนำให้วัคซีนป้องกันไทรนในหญิงตั้งครรภ์ทุกรายที่มีอายุครรภ์ตั้งแต่ 16 สัปดาห์ขึ้นไป โดยใช้วัคซีนไทรนชนิดไร้เซลล์เดี่ยว (aP) เพื่อกระตุ้นภูมิคุ้มกันให้อยู่ในระดับเพียงพอถ่ายทอดไปยังทารก หรือใช้ วัคซีนรวม Tdap/TdaP ได้ทุกการตั้งครรภ์
5. ในกรณีที่มีเด็กทารกที่อายุน้อยกว่า 6 เดือน ในครอบครัว ควรให้ทุกคนในบ้านได้รับวัคซีนป้องกันไทรนตามที่แนะนำในข้างต้นให้ครบถ้วน เพื่อไม่ให้แพร่เชื้อไปยังทารก (Cocooning)

ในกรณีมีการระบาดของโรคไอกรน อาจพิจารณาฉีดกระตุ้นไอกรนได้ตามความเหมาะสม โดยเฉพาะ หากได้รับวัคซีนป้องกันไอกรนได้ล่าสุดทำมาเกิน 5 ปี โดยอาจใช้วัคซีนป้องกันไอกรนชนิดไร้เซลล์ชนิดเดี่ยว (aP) หรือ วัคซีนรวม คอตีบ บาดทะยัก ไอกรนชนิดไร้เซลล์สูตรเด็กโตและผู้ใหญ่ (Tdap/TdaP) ก็ได้ โดยในกรณีที่เพิ่งได้รับ วัคซีนรวม คอตีบ บาดทะยัก (dT) ได้ล่าสุดทำมาไม่เกิน 5 ปี แนะนำให้วัคซีนป้องกันไอกรนชนิดเดี่ยว (aP) เพื่อลด ผลข้างเคียงมาตรการดำเนินการในกรณีเกิดการระบาดของโรคไอกรน

การระบาดของโรคไอกรนในสถานศึกษาและศูนย์เด็กเล็ก

นियามการระบาดของโรคไอกรนในสถานศึกษาและศูนย์เด็กเล็ก

การพบผู้ป่วยโรคไอกรนตั้งแต่ 2 รายขึ้นไปในสถานศึกษาและศูนย์เด็กเล็ก โดยอาจเป็นผู้ป่วยที่ได้รับการ ตรวจยืนยันทั้ง 2 ราย หรือเป็นผู้ป่วยที่ได้รับการตรวจยืนยันอย่างน้อย 1 รายและอีก 1 รายที่มีอาการทางคลินิก สงสัยโรคไอกรน ภายใน 42 วัน (2 เท่าของระยะฟักตัวของโรคไอกรนที่ยาวที่สุด)

โรงเรียนและสถานศึกษาควรมีมาตรการดังนี้

- ตรวจสอบอาการเจ็บป่วยของนักเรียนและบุคลากร แนะนำให้ผู้ที่มีผู้ป่วยหยุดเรียน ผู้ที่ได้รับการยืนยันหรือ สงสัยโรคไอกรนรีบหยุดเรียนจนกว่าจะได้รับการรักษาด้วยยาปฏิชีวนะครบ 5 วัน แต่หากยังมีอาการไอ แนะนำให้ใส่หน้ากากอนามัยเมื่อกลับไปโรงเรียน
- ตรวจสอบประวัติการรับวัคซีนและแนะนำให้เด็กนักเรียน คุณครู และบุคลากรในโรงเรียนได้รับวัคซีน ครบตามคำแนะนำ
- ควรประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อวางแผนวางแนวทางการควบคุมการระบาด
- ไม่แนะนำให้เก็บตัวอย่างส่งตรวจ PCR for *Bordetella pertussis* ในผู้สัมผัสใกล้ชิดที่ไม่มีอาการแต่ ควรได้รับการติดตามและสังเกตอาการทางเดินหายใจในช่วง 21 วันนับจากวันสุดท้ายหลังสัมผัสกับผู้ป่วยไอกรน และไม่จำเป็นต้องหยุดเรียน
 - หากเป็นผู้สัมผัสใกล้ชิดควรพิจารณาให้ยาปฏิชีวนะป้องกันหลังสัมผัสโรคโดยไม่ต้องตรวจหาเชื้อ การให้ยาหลังสัมผัสในกรณีระบาดในโรงเรียน จะช่วยป้องกันโรค ช่วยยุติการระบาดและลด โอกาสที่เด็กจะเสียโอกาสในการไปโรงเรียน ทั้งนี้หากผู้สัมผัสเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อโรครุนแรงหรืออยู่ ร่วมบ้านกับกลุ่มเสี่ยงโรครุนแรง ควรแนะนำให้ได้รับยาหลังสัมผัสทุกราย
 - หากมีอาการเจ็บป่วยควรหยุดเรียน และไปพบแพทย์เพื่อตรวจประเมิน
- โดยทั่วไปไม่มีคำแนะนำให้ปิดโรงเรียนเพื่อควบคุมการระบาด

แนวทางปฏิบัติสำหรับแพทย์ เมื่อพบสถานการณ์ระบาดในสถานศึกษา

เมื่อมีเด็กนักเรียนป่วยเป็นกลุ่มก้อน จนนำไปสู่การวินิจฉัยว่ามีการระบาดของไอกรนเกิดขึ้น ผู้ปกครองมักมีความกังวลใจสูงเพราะไม่แน่ใจว่าโรคจะมีความรุนแรงหรือไม่เพียงใด และอาจนำไปสู่การกดดันให้มีตรวจเด็กนักเรียนหรือบุคลากรเกินความจำเป็น มีการใช้ยาหลังสัมผัสโดยไม่สมเหตุสมผล และอาจนำไปสู่การปิดสถานศึกษาโดยไม่จำเป็น แพทย์ควรให้ความรู้แก่บุคลากรของโรงเรียนและผู้ปกครองที่เกี่ยวข้อง

คำแนะนำทั่วไปในกรณีเกิดมีการระบาดขึ้น มีแนวทางดังนี้

- ในกรณีที่พบผู้ที่มีอาการทางระบบทางเดินหายใจ และอยู่ในสถานศึกษาที่มีการระบาด แพทย์สามารถให้การวินิจฉัยโดยใช้อาการร่วมกับประวัติสัมผัสและให้การรักษาไปได้เลยโดยไม่จำเป็นต้องตรวจยืนยัน หรืออาจพิจารณาตรวจเท่าที่จำเป็นเป็นกรณีไป เช่นมีประวัติสัมผัสไม่ชัดเจน ควรให้เด็กป่วยแยกตัวและสวมหน้ากากตลอดเวลาจนกว่าจะพ้นระยะแพร่เชื้อและไม่มีอาการ
- ในกรณีที่พบผู้ที่สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยยืนยัน แต่ผู้สัมผัสนั้นไม่มีอาการ ควรพิจารณาให้ยาป้องกันหลังสัมผัสไปได้เลย โดยไม่จำเป็นต้องตรวจหาเชื้อ
- ไม่จำเป็นต้องตรวจหรือให้ยาเด็กนักเรียนหรือบุคลากรที่สบายดีและไม่มีประวัติสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยยืนยัน แต่ให้สังเกตอาการในเด็กทุกคนในสถานศึกษา หากมีอาการทางระบบทางเดินหายใจ จึงค่อยพิจารณาตรวจและให้การรักษา
- ควรแนะนำให้เด็กนักเรียนและบุคลากรได้รับวัคซีนอย่างเหมาะสมตามอายุ ในกรณีที่ได้รับวัคซีนไม่ครบ ควรแนะนำให้ฉีดโดยเร็ว

References

1. Committee on Infectious Diseases, American Academy of Pediatrics. Red Book: 2024–2027 Report of the Committee on infectious diseases. Kimberlin DW, Banerjee R, Barnett ED, Lynfield R, Sawyer MH, editors. American Academy of Pediatrics 345 Park Blvd, Itasca, IL 60143; 2024.
2. กรมควบคุมโรค ก. แนวปฏิบัติการป้องกันควบคุมโรคไอกรน. <https://ddc.moph.go.th/>; มิถุนายน 2567.
3. โรคไอกรน (Pertussis). [Pidst.or.th](http://pidst.or.th). [cited 2024 Nov 13]. Available from: <https://www.pidst.or.th/A299.html>

ตารางที่ 1 ยาปฏิชีวนะที่ใช้ในการรักษาและป้องกันโรคไทริน

อายุ	ยาปฏิชีวนะที่แนะนำ (Recommended Drugs)			ยาปฏิชีวนะทางเลือก (Alternative)
	Azithromycin	Erythromycin	Clarithromycin	TMP-SMX
น้อยกว่า 1 เดือน	10 มก/กก/วัน วันละ 1 ครั้ง เป็นเวลา 5 วัน*	40 มก/กก/วัน แบ่งให้วันละ 4 ครั้ง นาน 14 วัน	ไม่แนะนำ	ไม่แนะนำในเด็กอายุ < 2 เดือน
1 - 5 เดือน	10 มก/กก/วัน วันละ 1 ครั้ง เป็นเวลา 5 วัน	40 มก/กก/วัน แบ่งให้วันละ 4 ครั้ง นาน 14 วัน	15 มก/กก/วัน แบ่งให้วันละ 2 ครั้ง นาน 7 วัน	≥ 2 เดือน: TMP, 8 มก/กก/วัน; SMX, 40 มก/กก/วัน แบ่งให้วันละ 2 ครั้ง นาน 14 วัน
เด็ก ≥ 6 เดือน	10 มก/กก วันละ 1 ครั้ง ในวันแรก (ขนาดสูงสุด 500 มก) จากนั้น 5 มก/กก/วัน วันละ 1 ครั้ง ในวันที่ 2-5 วัน (ขนาดสูงสุด 250 มก/วัน)	40 มก/กก/วัน แบ่งให้วันละ 4 ครั้ง นาน 7-14 วัน (ขนาดสูงสุด 2 กรัม/วัน)	15 มก/กก/วัน แบ่งให้วันละ 2 ครั้ง นาน 7 วัน (ขนาดสูงสุด 1 กรัม/วัน)	TMP, 8 มก/กก/วัน; SMX, 40 มก/กก/วัน แบ่งให้วันละ 2 ครั้ง นาน 14 วัน
วัยรุ่นและผู้ใหญ่	500 มก วันละ 1 ครั้ง ในวันแรก จากนั้น 250 มก/วัน วันละ 1 ครั้ง ในวันที่ 2-5 วัน	2 กรัม/วัน แบ่งให้วันละ 4 ครั้ง นาน 7-14 วัน	1 กรัม/วัน แบ่งให้วันละ 2 ครั้ง นาน 7 วัน	TMP, 320 มก/วัน; SMX, 1600 มก/วัน แบ่งให้วันละ 2 ครั้ง นาน 14 วัน

*แนะนำเป็นยาหลักในกลุ่มอายุนี้นี้เพราะการใช้ erythromycin มีความเสี่ยงต่อ idiopathic hypertrophic pyloric stenosis

รายนามคณะทำงานจัดทำคำแนะนำสำหรับกรณีโรคไอกกรระบาดในโรงเรียน
ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย

1. ศ. นพ.สมศักดิ์ โล่ห์เลขา	ที่ปรึกษา
2. พล.ต.หญิง รศ.ฤดีวิไล สามโกเศศ	ประธาน
3. ศ. พญ.กุลกัญญา โชคไพบูลย์กิจ	รองประธาน
4. รศ.(พิเศษ) นพ.ทวี โชติพิทยสุนนท์	กรรมการ
5. ศ. พญ.ฉันทวีร์ ภูธนกิจ	กรรมการ
6. รศ.(พิเศษ) พญ.วารุณี พรรณพานิช วานเดอพิทท์	กรรมการ
7. ผศ.(พิเศษ) พญ.ปิยรัชต์ สันตะรัตติวงศ์	กรรมการ
8. ผศ. นพ.ชนเมธ เตชะแสนศิริ	กรรมการ
9. ผศ. พญ.อรศรี วิทวัสมงคล	กรรมการ
10. อ. พญ.สุธาทิพย์ เอ็มเปรมศิลป์	กรรมการ
11. รศ. พญ.วันทปรียา พงษ์สามารถ	กรรมการและเลขานุการ
12. อ. พญ.ณิชาภมล เลิศอมรกิจคดี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ